

oktober 2012

SamenKerk 8

Uitgave van het Bisdom Haarlem - Amsterdam

"Het licht in je laten schijnen"

pagina 6

Een kompas voor de Kerk

pagina 18

Ik geloof in Jezus Christus...

In dit nummer

Van de redactie	3
The Mission	4
Het licht in je laten schijnen	5
Bijdrage van de bisschop	7
Hoe de kerk landde in de Haarlemmermeer	9
Oktober Missiemaand	13
Voor de minste der mijnen	14
Van Onderop	16
Een kompas voor de kerk	18
Katholiek onderwijs	20
'n Beetje crypto	22
Tien geboden voor het milieu	23
Vermeldenswaard	24
Antithesen tussen Wet en Evangelie	25
Jongerenpagina's	26
Onbekende geschiedenis	29
Personalia	30
De gestolen bron van Arsacal	32

Colofon

Samen Kerk is het informatieblad binnen het Bisdom Haarlem - Amsterdam en verschijnt tienmaal per jaar nummer 8 jaargang nr. 37

Verantwoordelijke redactie:
Margot de Zeeuw,
Wim Peeters, hoofdredacteur

Redactieadres:
Samen Kerk
Postbus 1053,
2001 BB Haarlem
Telefoon: (023) 511 26 60
Faxnummer: (023) 511 26 59
Giro 43509
E-mail: pvermeer@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
Internet: www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Medewerkers:
Marcel Poorthuis (Parels uit de Schattengrot)
Hein-Jan van Ogtrop (Kerkengek)
Floor Twisk (Onbekende Geschiedenis)
Stefan en Lisette van Aken (Huwelijk en Gezin)
Eleonora Hoekstra-Ros (Van Onderop)

Evert Veldman (Wereldwijd)
Mirjam Spruit - Borst (Jongerenpagina en Catechese)
Berry Klaassens
Marieke Waterlander

Abonnementsprijs:
€ 29,00 per jaar; buitenland: € 35,00 per jaar
Abonnementenadministratie: (023) 511 26 40

Advertenties:
Borgerpark Media
Postbus 8027
6060 AA Posterholt
Telefoon: (0475) 711 362
E-mail: info@borgerparkmedia.nl
www.borgerparkmedia.nl

Vormgeving/technische realisatie:
Novente vormgevers, Lunteren

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen. Verantwoordelijken kunnen reageren via bovenstaand adres.

Ik geloof in Jezus Christus...

“In het begin was het Woord
En het Woord was bij God
En het Woord was God. (...)
Het Woord is vlees geworden...”

Deze echo van het begin van het scheppingsverhaal vinden we in de eerste woorden van het evangelie van Sint Jan. Het is een tekst om te lezen en te herlezen, nu we het Jaar van het Geloof ingaan.

Onze ervaring zegt ons, dat de werkelijkheid die van seconde tot seconde ons nieuw omgeeft, een oorzaak heeft die “anders” is, maar die nu is. Door mens te worden, door in de schepping te komen, is God aanwezig: Christus is nu hier.

Sint Bernardus zegt: “Waarom zoeken wij God in de sterren als Hij mens is geworden, onder ons gekomen?” Hij is ons meer nabij dan wij onszelf zijn. De missionarissen die in deze streken het evangelie hebben verkondigd, vertaalden het Latijnse woord “gratia” (“dat wat je om niet krijgt”) met “genade”, een heel andere betekenis, nl. “blijvende nabijheid”. De mens heeft vanaf het moment dat hij zich bewust werd van zichzelf, gezocht naar die oorzaak waarvan alles, inclusief hijzelf, afhangt. Wij hoeven niet meer te zoeken, Hij is ons komen opzoeken, God heeft zijn volk bezocht.

“Van zijn volheid hebben wij allen ontvangen, genade op genade. Werd de Wet door Mozes gegeven, de genade en de waarheid kwamen door Jezus Christus. Niemand heeft God ooit gezien; de Eniggeboren Zoon, die in de schoot van de Vader is, Hij heeft Hem doen kennen” (Jh 1,16-18).

Het Jaar van het Geloof is de gelegenheid bij uitstek om die kennis te vergroten, om onze ervaring te toetsen aan de woorden van Sint Jan. <

Redactie/wp

The Mission

“Het licht schijnt in de
duisternis en de duisternis
zal niet overwinnen”

Jezus kwam op aarde met een missie: Hij kwam om ons mensen te redden. Waarom? Omdat God houdt van de mensen in al hun menselijkheid. In de film “The Mission” zien we hoe Jezuïeten halverwege de 18^e eeuw in Latijns Amerika trachten de inheemse Guaraní te redden van slavernij door hun menselijkheid te bewijzen. In hun mens zijn, hun spiritualiteit, hun muzikaliteit zou hun redding gelegen moeten zijn. Het loopt helaas anders.

De politieke situatie in Europa in de tweede helft van de 18e eeuw bezegelt het lot van de indianen. Het is de tijd van de Verlichting en het Verlicht Despotisme. Koningen ontnemen hun gezag niet langer aan God. Hun soevereiniteit berust op ratio en functionaliteit. De Orde der Jezuïeten wordt in alle landen vervolgd en uiteindelijk uitgedreven. De Verlichte Despoten stellen geen prijs op hun onvoorwaardelijke toewijding aan de Paus en de Kerk van Rome. Tussen Portugal en Spanje zijn geschillen over de grenzen tussen de Zuid-Amerikaanse koloniën. Portugese slavenhandelaars schuimen de oerwouden af op jacht naar indianen om te verkopen aan de plantagehouders. Onder Portugees bestuur is dat toegestaan. Portugal wordt dan de facto geregeerd door de atheïstische Markies van Pombal, eerste minister onder Jozef I. De Spaanse Kroon staat slavernij formeel niet toe, maar niemand

dwingt dat verbod af en in de praktijk is slavernij zowel in de Spaanse als de Portugese koloniën de motor waarop de plantages draaien.

De missies van de Jezuïeten vallen onder het gezag van de kerk en de Spaanse Kroon beschermt deze. De Guaraní die in de missies wonen, zijn in principe veilig. In 1750 wordt in het verdrag van Madrid een betwist grensgebied tussen Paraguay en Brazilië overgedragen door Spanje aan Portugal. In dit gebied liggen zeven missieposten van de Jezuïeten. Het zijn zeer vooruitstrevende en goed georganiseerde coöperaties, gebaseerd op het principe van collectiviteit. Iedereen deelt mee in de opbrengst. Ze verbouwen gewassen, maar hebben ook allerlei werkplaatsen en ateliers. Er worden zelfs muziekinstrumenten gemaakt. Na de overdracht aan Portugal eisen landeigenaren en slavenhandelaars dat de

kerk de missies opgeeft. Onder Portugees recht mogen de indianen gevangen worden en als slaven tewerk worden gesteld. Het gehanteerde principe daarbij is dat het niet om mensen gaat.

Schuld en boete

In de film speelt Jeremy Irons de rol van een overste der Jezuïeten die probeert de gezant die het geschil moet oplossen ervan te overtuigen dat de kerk de missies moet handhaven en zodoende de indianen blijft beschermen. Hij probeert door middel van hun muzikaliteit en spiritualiteit hun menselijkheid te bewijzen en deze menselijkheid zou hen moeten vrijwaren van de slavernij. Hij slaagt in het eerste, maar faalt in het tweede. De gezant is weliswaar overtuigd van de schoonheid van de missies, maar meent ze toch te moeten opofferen aan de grotere belangen in Europa, waar de kerk zowel als de orde der Jezuïeten zo onder druk staan. Binnen deze context speelt zich ook nog het verhaal af van de voormalige slavenhandelaar Rodrigo, gespeeld door Robert de Niro, die na de moord op zijn broer door een proces van schuld en boete en vergeving gaat en uiteindelijk sterft, terwijl hij de indianenkinderen probeert te redden van de slavenhandelaren.

ken voor hun zaak. Ook de manier waarop de missies georganiseerd waren, heeft nog navolging gekregen. De staat Paraguay was gedurende lange tijd gemodelleerd volgens dit principe dat de Jezuïeten daar gebracht hadden, totdat Brazilië, Argentinië en Uruguay als Triple Alliantie in 1870 het land binnen vielen, verwoestten en verdeelden. Ook de manier waarop de Jezuïeten muziek introduceerden in het oerwoud en de ontvankelijkheid daarvoor bij de indianen is indrukwekkend. Zij kwamen niet met wapens, maar met fluiten en violen. Nog steeds zijn er op afgelegen plekken in de oerwouden van Bolivia muziekscholen waar Bach gezongen wordt.

Ook zonder al deze context en relevantie is *The Mission* gewoon een prachtige en ontroerende film. Het Zuid-Amerikaanse oerwoud, de watervallen, de spelende indianenkinderen en de prachtige muziek maken het alleen al meer dan de moeite waard om te zien. Ik zou eindeloos verder kunnen uitweiden over de inhoud, maar dan zou ik u de charme van de verrassing ontnemen. Het is een verhaal van bevlogenheid, opoffering en gehoorzaamheid. Van menselijkheid tegenover ontmenselijking. Het verhaal van EEN MISSIE! <

Marieke Waterlander

Ondanks de tragische afloop geeft de film een prachtig beeld van de inspanningen die de Jezuïeten zich getroostten om de Guaraní te redden. Deze strijd om de rechten van inheemse volkeren speelt daar nog steeds en nog steeds zijn het vaak priesters die hun nek uitste-

“Het licht in je laten schijnen”

Op zaterdag 8 september jl. werd voor de tweede keer een ontmoetingsdag voor nieuwe katholieken georganiseerd. Veertig nieuwe katholieken waren aanwezig. Eén van hen was Anne Commandeur-Waaning. Ze vertelt over haar weg naar het katholieke geloof.

Anne is geboren in Amsterdam, als tweede kind van een Nederlandse vader en een Engelse moeder. Haar ouders zijn en waren zeer gelovige christenen, gereformeerd en Anglicaans. Op 29 juni 1975 werd ze gedoopt, op haar doopbewijs staat de prachtige Bijbeltekst van de profeet Jesaja 43:1: *Ik heb u bij uw naam geroepen gij zijt mijn*. Anne: “Mijn ouders zijn actieve gemeenteleden. Ik ben met gebed en de Schrift opgegroeid en opgevoed en dat komt me nog steeds goed van pas. Ik ben mijn ouders er dankbaar voor, zij hebben zich aan hun doopbelofte gehouden.”

Het gezin verhuisde - twee dochters rijker - van Amsterdam naar Santpoort en ging elke zondag naar de kerk. Toen Anne 12 jaar was, had ze geen zin meer om naar de kerk te gaan: “Ik ervoer de zondagse kerkgang als zwaarmoedig, afstandelijk en kil, mijn geloof in God was niet veranderd, dat is het nooit, maar ik kon het niet beleven.” In die tijd beleefde ze via de katholieke scouting wel een leuke “kerkdienst”, namelijk een Mis. Hierna volgde er een periode van woestijn. Anne geloofde wel in God, maar ging niet of nauwelijks naar de kerk. En dat knaagde aan haar...

Maria

Anne woonde inmiddels op zichzelf en ze reisde vaak naar Engeland, waar haar oma woonde. Ze spraken veel over het geloof en over Anne’s overgrootmoeder, die katholiek was. Anne: “We spraken over hetatholicisme en hoe mooi we het vonden dat Maria zo aanwezig was in

geloofsbeleving van katholieken. Deze gesprekken blijven me altijd bij en als ik in die tijd aan Maria, Onze Lieve Vrouwe dacht, straalde haar gezicht in mijn gedachten.”

Licht in je

Anne vervolgt: “De jaren voelden ook als woestijn, omdat ik niets concreets met mijn geloof in God deed. Inmiddels leerde ik mijn man kennen. Hij is katholiek opgevoed. Op 24 augustus 2007 zijn we voor de burgerlijke stand getrouwd. Ik wilde graag voor de kerk trouwen, maar voor welke kerk? We besloten het bij een burgerlijk huwelijk te laten. Twee jaar later kregen wij een prachtig geschenk: onze dochter werd geboren en ik wilde haar graag laten dopen, maar wederom kwam de vraag: Voor welke kerk? Wat moest ik nu met deze vragen? Mijn moeder vroeg niet veel later of ik zin had om mee te gaan naar een Eucharistieviering in de Abdij van Egmond. Ik luisterde naar een overweging van een monnik die me zeer aansprak. Hij vertelde dat je het licht dat je in je draagt kan laten schijnen, en dat hoe klein dat licht ook is, het een belangrijke bijdrage is in deze wereld.”

Plek voor het geloof

Anne besloot actie te ondernemen en via via kwam ze terecht bij de pastoor van de parochie in haar woonplaats. Met hem had ze goede gesprekken, ook over het laten dopen van haar dochter. Ze is op 20 maart 2011 toetreden tot de katholieke Kerk en in dezelfde viering is haar dochter gedoopt. Anne: “Mijn geloof heeft toen zijn ‘plek’ gekregen.”

Anne ging vervolgens naar de ontmoetingsdag voor nieuwe katholieken in september 2011 en ze ging bemoedigd en gesterkt naar huis. Anne: “Ik wil actief meedoen in onze Wereldkerk, mijn licht laten schijnen, mijn bijdrage leveren waar ik kan. Dat is niet altijd gemakkelijk. Nu ik leid bijvoorbeeld een keer in de maand de crèche in de St. Joseph parochie in Haarlem. En in mijn eigen parochie neem ik deel aan diverse activiteiten en doe ik vrijwilligerswerk.”

Verdieping

Inmiddels is Anne zich meer gaan verdiepen in de theologie van de katholieke kerk. Ze heeft afgelopen november een cursus Mariologie aan de Tiltenberg gevolgd, dit jaar gaat ze een cursus over

het Tweede Vaticaans Concilie volgen. Anne: “Tot slot wil ik graag vertellen dat op 24 augustus 2012, precies vijf jaar na ons burgerlijk huwelijk, ons kerkelijk huwelijk is voltrokken. Het sacrament waarvan ik nooit had gedacht dat ik dat zou beleven. Onze Lieve Heer Jezus Christus staat naast je, woont in je, Hij is Gods geschenk aan ons mensen, vertrouw op Hem. Laat je in moeilijke tijden en in voortvarende tijden gesteund en getroost voelen door Maria, Onze Lieve Vrouwe van Altijdurende bijstand!” <

Wie is Jezus?

In dit artikel wil ik proberen een visie te geven op de kerk. Maar om dat te kunnen doen, moet ik beginnen bij Jezus. Zonder Hem is er geen kerk. Zonder Hem is er geen verlossing. Zonder Hem is er geen toekomst. Wie is Hij? Die vraag fascineert mensen al 2000 jaar. De laatste tijd met nieuwe hevigheid. Op een stukje papyrus uit de vierde eeuw wordt gesproken over de echtgenote van Jezus. Was Hij dan getrouwd? De media doken er bovenop.

Het Vaticaan en verschillende archeologen zien het als een goedkope vervalsing, maar ook als het echt zou zijn, is het goed verklaarbaar. De verhalen over Jezus en de groei van de jonge Kerk, zetten velen in de eerste eeuwen er toe aan over die 'Jezus beweging' te gaan schrijven. Sommigen vermengden het met hun eigen voorstellingen. Dat gebeurde vanaf de tweede eeuw vooral in het gnosticisme. Dit is een denkstroming uit het vóórchristelijk heidendom. Het ziet verlossing louter als een innerlijk proces van bewustwording en verlichting. Een uiterlijke Verlosser is niet nodig. Voor de gnosticus is Jezus dan ook alleen een bijzonder mens, een verlichte geest, die anderen onderricht gaf. Of hij aan het kruis gestorven is of niet, is onbelangrijk. En natuurlijk kon hij best getrouwd zijn. Uit die vermenging van christendom en gnosis ontstonden bijvoorbeeld de zogenoemde evangelies van Thomas, Maria Magdalena, Judas en wellicht ook deze nieuwe papyrustekst. Ook in onze tijd bestaat deze leer nog steeds in allerlei vormen. Je vindt het terug in het New Age denken, in de Theosofie, de Antroposofie, bij de Rozenkruisers etc. Steeds gaat het om het verwerven van 'Kosmisch bewustzijn' of 'Christusbewustzijn' door meditatie, experiment of ritueel. Zelf heb ik ooit jarenlang in deze kringen verkeerend en deze ideeën aangehangen.

Het getuigenis van de apostelen

Vanaf het begin heeft de jonge kerk zich hiertegen verzet. De apostelen en evangelisten geven een totaal ander beeld van Jezus. Ze waren jarenlang met Hem opgetrokken en steeds dieper doorgedrongen in het grandioze mysterie van zijn Persoon. Als Jezus eens aarzelend vraagt wie zijzelf denken dat Hij is, roept Petrus uit: 'Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God'. Jezus prijst hem om dit getuigenis en spreekt ook zelf openlijk over zijn eenheid met de Vader. Die 'aanmatiging' God te zijn zou Hem uiteindelijk aan het kruis brengen. Op een dag wordt een lamme bij Hem gebracht en Jezus zegt: 'Vriend, uw zonden zijn u vergeven'. De Farizeeërs zijn razend en protesteren: 'Wie anders kan zonden vergeven dan God alleen?' Ze hadden gelijk. Op het kruis spreekt Hij tot de berouwvolle moordenaar dat prachtige woord: 'Vandaag nog zul je met Mij zijn in het paradijs'. Dat kan geen mens beloven, geen heilige of goeroe, geen mysticus of profeet. Dat kan alleen God. Op het einde van z'n leven staat Hij voor de hogepriester Kajafas. Deze bezeugt Hem te zeggen: 'Zijt Gij de Zoon van God?'. Jezus antwoordt: 'Gij zegt het. Dat ben ik'. Daarop scheurt de hogepriester zijn kleren en roept uit: 'Wat hebben we nog voor bewijs nodig? Ge hebt de Godslastering zelf gehoord,' en veroordeelt Hem ter dood.

Ook nu nog leeft bij velen diezelfde ergernis. Dat 'Zoon van God' is toch alleen maar een manier van zeggen. NEE, het is de basis van ons hele geloof, het fundament van onze verlossing, onze toegang tot eeuwig leven en geluk. Door zijn menswording is Hij onze bloedbroeder geworden en wij kinderen van God. Door zijn lijden en dood heeft Hij al ons kwaad op zich genomen en goedge maakt. Je kunt er een beroep op doen. Door zijn Opstanding slaapt Hij ons mee in een totaal nieuwe dimensie van bestaan, eeuwig leven met ziel en lichaam in Gods oneindig universum. Dat is Verlossing en ze is alomvattend. Het is zoveel meer dan alleen bewustwording en verlichting.

Van Jezus naar Kerk

Na de dood en opstanding van Jezus stonden de leerlingen voor de opdracht zijn missie voort te zetten: "Gaat en onderwijst alle volkeren en doopt hen in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest". Ze waren zich terdege bewust niet alleen een leer uit te dragen, maar zélf Zijn volk, Zijn Lichaam te zijn, erfgenaam van Zijn helende en vergevende Kracht. Naar het woord van een kerkvader: "Alles wat zichtbaar was aan Jezus toen Hij op aarde rondging, is overgegaan op de Kerk". En ze trokken uit, eerst naar de steden in Palestina en Klein-Azië, later ook naar Europa, India en Noord Afrika. Ze getuigden met vuur en brachten tallozen tot geloof. Tekenen en wonderen gaven kracht aan hun woorden. De vonk sloeg over. Veel mensen beseften dat hun in Jezus de weg geboden werd naar redding en eeuwig leven. Een weg uit zonde en schuld, een weg naar de hemel. Er vormden zich eerste gemeentes. In Antiochië werden ze voor het eerst 'christenen' genoemd. Door handoplegging en gebed stelden de apostelen de eerste bisschoppen (episcopoi), priesters (presbyteroi) en diakens (diaconoi) aan. Ze kwamen samen om Eucharistie te vieren, zoals Jezus het hun had voorgedaan.

In het jaar 50 werd het eerste apostel concilie in Jeruzalem gehouden. Het waren levende gemeenschappen met vele gaven en charismata. Sommigen gaven leiding. Anderen profeteerden. Weer anderen hadden de gave van genezing of bemoediging. Ze deelden alles met elkaar en waren bekend door de kracht van de liefde die hen samenbond.

Waar zijn we nu ?

In haar grondstructuur is de kerk van vandaag nog steeds dezelfde als in het begin, maar het Lichaam van Christus is gewond door zwakheid en falen van binnenuit en vervolging van buitenaf. Elk jaar worden tienduizenden christenen wereldwijd vermoord om hun geloof en ontdekken miljoenen anderen dagelijks uitsluiting, discriminatie of gevangenschap. Ondanks alles, of misschien juist daardoor, ontwikkelt de kerk in het Zuiden een enorme vitaliteit. Bij ons ziet er helaas anders uit. Tallozen leven zonder God. Ze zijn vergeten dat ze een Vader hebben in de hemel. Ze zijn vergeten dat ze in Jezus een Vriend en Verlosser hebben die uit de hemel is neergedaald om hen zelfs uit de diepste duisternis van wanhoop, zonde en schuld op te trekken naar het Licht. Dat Maria een Moeder is die hen omgeeft met intense liefde en onophoudelijk voor hen ten beste spreekt. Zij brengt ons naar haar Zoon, want alleen in de band met Hem ligt redding. Daarvoor heeft Hij Zijn kerk gesticht en leeft in haar verder door

zijn Geest, om mensen een begaanbare weg te bieden naar verlossing en eeuwig leven. "Waar twee of drie bijeen zijn in mijn Naam, daar ben Ik in hun midden". In het Woord van de Schrift spreekt Hij je aan. In de sacramenten raakt Hij je aan. In de biecht vernieuwt Hij steeds de genade van je doopsel en vergeeft je zonden, zelfs al "reiken ze van de aarde tot de hemel". In de Eucharistie, het sacrament van de liefde bij uitstek, ben je werkelijk aanwezig in de zaal van het Laatste Avondmaal en op Golgotha. Hij neemt je mee in die beweging van dood naar Opstanding, en voedt je in volle werkelijkheid met "zijn Lichaam en zijn Bloed, zijn Ziel en zijn Godheid". Waar Hij geloof vindt, brengt Hij je ziel tot leven en sterkt in je de hoop, de vreugde en de liefde. En dan stuurt Hij je uit om anderen lief te hebben. Zo zijn we geroepen om samen kerk te zijn. Wat dat alles praktisch betekent voor organisatie en beleid, daarover zou ik nog veel kunnen zeggen, maar dat voert nu te ver. Daarvoor vraag ik uw medewerking en hoop hier een andere keer op terug te komen. <

Jozef Marianus Punt

Bisschop van Haarlem – Amsterdam

Uit de kroniek en de agenda

- 2 sept: 175 jaar parochie 't Kalf in Zaanstad.
- 3 sept: ontmoeting met nieuwe staf van De Tiltenberg.
- 4 sept: vergadering permanente raad Utrecht.
- 5 sept: ontvangst van Koreaanse gemeenschap.
- 8 sept: zilveren priesterjubileum mgr. De Korte (Groningen); ontmoetingsdag nieuwe katholieken Heiloo.
- 11 sept: vergadering bisschoppenconferentie Utrecht.
- 14 sept: jaarlijks uitje bisdomcurie (boottocht Spaarne).
- 16 sept: West-Friese Bedevaart naar Heiloo.
- 17 sept: overleg met bestuur van de Vastenactie in Haarlem.
- 19 sept: vergadering permanente raad Utrecht.
- 20 sept: overleg met dekens en staf.
- 21 sept: ontvangst van groep jonge ondernemers en managers.
- 23 sept: installatie van communiteit SVD in Duivendrecht.
- 24 sept: vergadering met Raad voor Economische Activiteiten (REA).
- 26 sept: vergadering met staf van Militair Ordinariaat.
- 27 sept: vergadering met priesterraad.
- 30 sept: viering 65-jarig bestaan van Poolse Missie in Sint-Pauluskerk in Amsterdam.
- 1 okt: maandelijkse Willibrorddag in Vogelenzang.
- 2 okt: gezamenlijke Vergadering van de Vlaamse en de Nederlandse Bisschoppen.
- 5 okt: overleg met pater Wolbers O. Carm., overste van de Nederlandse Karmelieten.
- 6 en 7 okt: bezoek aan Gent voor de jaarlijkse ontmoeting van de Bavokapittels van Gent en Haarlem.
- 9 okt: bisschoppenconferentie in Utrecht.
- 11 okt: opening van het Jaar van het Geloof in Heiloo.

Foto: Kees van der Veer

Hoofddorp St. Johannes de Doper 1860

Hoe de kerk landde in de Haarlemmermeer

Mensen die er niets van weten, honen de Haarlemmermeer. Ze kennen alleen maar Schiphol en dat daar een boeiend leefgebied om heen ligt, beseffen ze niet. Toegegeven: erg romantisch klinkt de naam van Hoofddorp (de hoofdplaats van de polder niet), maar wie wel eens op het terrasje van de (Koren)beurs heeft gezeten op het Marktplein weet wel beter. Toch een gek idee dat je een pilsje drinkt op de bodem van de Haarlemmermeer. Ooit was dit meer een levensgevaarlijke binnensee. Bij stormen werd het water gevaarlijk opgejaagd en was zelfs onze hoofdstad Amsterdam in gevaar. Vandaar de droogleggingsplannen. Veel plannen werden er gemaakt, maar eindelijk kwam het ervan en dankzij het maalwerk van de gemalen van Cruquis, Lijnden en Kaag viel de polder in 1852 droog. In 1855 woonden er 3000 mensen op de vroegere natte bodem en in 1865 was de bevolking tot een kleine 10.000 uitgegroeid.

Naar de kerk

Het was een interessante tijd in Nederland. In 1848 krijgt ons land onder Thorbecke een nieuwe grondwet met de definitieve scheiding van kerk en staat. De Nederlandse Hervormde Kerk (de 'staatskerk') was haar bevoorrechte positie kwijt en in de nieuwe polder moesten de protestanten

het meemaken dat ze in één schuur om en om moesten kerken met de roomsen. In 1857 krijgen zij een eigen kerk aan de Hoofdvaart. De katholieken hadden inmiddels in 1853 weer eigen bisschoppen en gingen dus, onder leiding van pastoor Steenvoorden, des te ijveriger aan de slag. Architect Molkenboer uit het naburige Leiden (dat de drooglegging uit angst voor verlies van visserijinkomsten jaren had geblokkeerd) wordt als architect aangetrokken. Hij bouwde drie kerken in quasi-romaanse stijl. In 1859 de eerste katholieke kerk van de polder in Lijnden (inmiddels buiten gebruik), in 1860 die van Hoofddorp (nog volop in gebruik) en in 1865 die van Nieuw-Vennep (in 1956 wegens bouwvalligheid gesloopt en door een nieuwe vervangen). De polderkerken zijn in trek, hoewel er ook nog over de grens gekerkt wordt: de Zwanenburgers blijven opgewekt in Halfweg kerken. De mensen van Buitenkaag kijken nog een beetje in de richting van Sassenheim en Lisse.

Geloven in de polder

Onlangs is een leuk boek, 'Geloven in de Polder', gepresenteerd waarin alle kerkelijke bouwsels staan vermeld, inclusief de kapel van het Detentiecentrum bij Schiphol en alle kapellen en stiltecen-

tra van zieken- en verzorgingshuizen. Het hele bonte kerkelijke spectrum van Nederland wordt zichtbaar. Tussen de gebouwen van de bekende PKN-kerken, van de Doopsgezinden, Apostolischen en alle gereformeerde groeperingen, valt een enorme nieuwe kerk van de Levend Evangeliegemeente op. In 1997 is deze megakerk in Aalsmeerderbrug neergezet. Meer dan 1000 mensen zijn daar welkom.

De godshuizen aan en over de buitenrand van de polder zijn opmerkelijke gebouwen in de stijl van de zogenoemde Amsterdamse School. De O.L.V. Geboorte-kerk van Halfweg (1929) met zijn paraboolvormige daken (niet zo stormbestendig, zoals enkele jaren geleden bleek) is het meest verrassend. De Amsterdamse architect Kuyt tekende voor het ontwerp. Het oorspronkelijke interieur is vrijwel intact. De twaalf ramen stellen de twaalf leerlingen van Jezus voor en boven het hoofdaltaar strekt Jezus (net als buiten trouwens) zijn armen uitnodigend naar ons uit. In dezelfde stijl is het kerkgebouw van Buitenkaag opgetrokken. Het is toegewijd aan Johannes de Evangelist. Het is aan de eigenwijze volharding van Buitenkagers te danken dat deze kerk in 1931 ingewijd kon worden. In vroeger dagen moest men

Foto: Kees van der Veer

Buitenkaag 1931

over het water naar Oud Ade. Later kwam er de kerk bij De Engel (Lisse) en daarna had de bisschop van Haarlem het plan om hen 'af te schepen' met een houten noodkerkje. Men nam daar geen genoegen mee: 'een stenen kerk hoort hier'. Die kwam er; de architecten Van der Eerden en Barnholm bouwden een markant gebouw met steunberen aan de zijkant, kleine dakkapellen en een heus torentje. Ook hier is de oorspronkelijke inventaris (beelden en ramen vooral) behouden. Op het Kaageiland stond ooit een kapel toegewijd aan Magdalena. Nu staat daar een hervormd kerkje uit 1874 met een heuse Hemony-klok (1675).

In de polder

Midden in de polder staat de Johannes de Doper-kerk aan de Kruisweg (hoe toepasselijk!) in Hoofddorp. Het is de enige Molkenboerkerk die over is. De kerk heeft een fraaie inventaris. Men treft er de oudste preekstoel van alle kerken in de Haarlemmermeer aan. Dit mooie werk van J.B. Xavenij is afkomstig uit Poeldijk en dateert uit 1730. In het schip zijn intrigerende ramen uit het atelier van Balendong (tussen 1935 en 1950 aangebracht). De kruiswegstaties zijn ouder en vallen op door de mooie combinatie

Halfweg 1929

van oud-testamentische teksten met de bekende tafereel. De laatste jaren is de kerk verfraaid met bronzen reliëfs van de beeldhouwster L. Postma. In de buitenmuur achter het altaar bevindt zich een bronzen reliëf ter ere van de rechtvaardigen die in de oorlog joden onderdak boden: 'wie één mens redt, redt de mensheid'. De bijbelse beeldentuin achter de kerk met beelden van Karel Gomez vraagt een aparte behandeling. De kerk van Lijnden (iets ouder dan de Hoofddorpse kerk) is grondig verbouwd en wordt door een ICT-bedrijf gebruikt. De andere Molkenboerkerk van Nieuw Venneep is - als gezegd - in 1954 gesloopt omdat de fundatiepalen waren weggerot. Een mooie kerk in de Bosse Schoolstijl is van de hand van architect Martens uit Amsterdam. De toren herbergt oude 18e-eeuwse carillonklokken uit Maastricht. Men maakte gebruik van de ramen van Nicolas uit de oude kerk om twee ramen in de nieuwe kerk samen te stellen. Vrolijke vaandels sieren het majestueuze interieur.

De kerk van Badhoevedorp lijkt door zijn monumentale ingangspartij een beetje op die van Nieuw-Venneep, maar is van

Badhoevedorp 1937

voor de oorlog. Architect Van Hardeveld maakte het ontwerp. Om de kerk in de oorlog te beschermen werden gauw de bewaarengelen (de patronen van de parochie) in de kerk geschilderd. Dezelfde engelen die ooit Daniël en zijn vrienden tegen het vuur beschermden, hebben ook Badhoevedorp gered. Tot op de huidige dag doet de koorwandbeschildering van Lambert Simon binnen weldadig aan. Dat geldt niet voor zijn kruiswegstaties op de zijwanden. Kinderen worden bang van de wrede soldaten die al te duidelijk aan de jaren '40-'45 herinneren. Tenslotte moet ik nog Vijfhuizen noemen. De protestantse kerk heeft een aardige toren met een open bovenbouw. De toren van de katholieke kerk is geheel open en dateert uit 1988. De kerk (toegewijd aan Augustinus) is veel ouder en is ingewijd op 5 december 1923. Het was de bedoeling dat deze later door een groter gebouw zou worden vervangen, waarna de kerk een jeugdonderkomen zou worden. Gelukkig gingen die plannen niet door en geniet men nu van deze prettig kleine ruimte.

Samen kerk

Naast het Winkelcentrum 'Het Paradijs' in Hoofddorp-Overbos staat het kerkgebouw De Ark. Hier kerkt de Oecumenische kerkgemeenschap van Overbos-Floriade. De kerk die in 1986 open ging, is in 1987 door bisschop H. Bomers gewijd. Architect Tordoir ontwierp het gebouw. Katholieken en protestanten kerkten hier opgewekt samen. De oecumenische initiatieven die nu ontplooid worden, zijn onder verantwoordelijkheid van de protestantse gemeente van Hoofddorp. Gelukkig 'polder' men nog in de kerk. Er zijn veel initiatieven die de verschillende kerken samen ondernemen. Men heeft goede contacten met de moskee en de uitgave van het jubileumboek 'Geloven in de polder' verwijst niet alleen naar de aanwezigheid van kerkelijke gemeenschappen

Nieuw Venneep 1957

Foto: Kees van der Veer

in de Haarlemmermeer, maar ook naar geloof in de eigen mogelijkheden tot opbouw van een vernieuwde maatschappij, zoals dat alleen maar hier, in deze polder, kan. <

Hein Jan van Ogtrop, kerkengek.

Vijfhuizen, 1923, toren 1988

Foto: Kees van der Veer

Het boek 'Geloven in de Polder' is een uitgave Het Kruispunt (2012). Uiteraard is het in de boekwinkel naast de Johannes de Doperkerk aan de Kruisweg verkrijgbaar. Over het kerkje van Buitenkaag verscheen ooit: De stenen kerk in het koren (1981).

Missio Wereldmissiemaand 2012: Senegal

Wereldmissiemaand (oktober) staat dit jaar in het teken van Senegal. Dit West-Afrikaanse land is ongeveer vijf keer zo groot als Nederland en heeft circa 13 miljoen inwoners. Het land is overwegend islamitisch. De christenen, meestal katholiek, zijn met 7% in de minderheid. Kerk en staat zijn in Senegal gescheiden. Moslims en christenen leven vreedzaam naast en met elkaar.

Katholieke Kerk

Er zijn ongeveer 600.000 katholieke gelovigen in Senegal, verspreid over zeven bisdommen, waaronder het aartsbisdom Dakar. Kardinaal Théodore Adrien Sarr is de aartsbisschop. Er zijn ongeveer 143 parochies. De Katholieke Kerk zet zich vooral in voor het verbeteren van het onderwijs en de gezondheidszorg. Ook houdt de Kerk zich bezig met problemen als emigratie en de situatie van vrouwen.

Steun de katholieke geloofsgemeenschap in Senegal en geef aan de collecte op Missiezondag 21 oktober of stort uw bijdrage op rekeningnummer 1566 Missio Wereldmissiemaand te Den Haag. Voor meer informatie: www.missio.nl <

Progressio Nederland:

Liefde voor de ander uit zich in actie!

In de missiemaand worden we uitgenodigd voorbij onze grenzen te kijken en ons verbonden te weten met mannen, vrouwen en kinderen die leven in echte armoede, mensen met een gezicht, een naam en een uniek karakter. We willen deze mensen zien, ze een steuntje in de rug geven en ons openstellen voor hetgeen zij ons kunnen leren. Denkend aan hen, willen we ook in actie komen om als één wereldwijde familie te groeien in de ontwikkeling van iedereen.

In dit verband introduceren Vastenactie en Adventsactie een nieuw programma: Progressio Nederland. Hierin krijgen de projecten die beide acties gesteund hebben een gezicht, zodat u ook door het jaar heen kunt zien wat er wereldwijd gebeurt dankzij uw steun. Jaarlijks worden er zo'n 80 kleinschalige ontwikkelingsprojecten ondersteund die zich verbonden weten met de Katholieke kerk. Ze zijn door Nederlandse vrijwilligers ontwikkeld op initiatief van de plaatselijke bevolking. Progressio Nederland steunt deze Nederlandse vrijwilligers en geeft door het jaar heen een mogelijkheid tot medefinanciering van projecten. In de werken van barmhartigheid (Mattheus 25) stelt Jezus dat echte liefde voor een ander tot uitdrukking komt in actie. Progressio Nederland maakt actievoerders uit liefde graag zichtbaar en geeft ze een steuntje in de rug. Wie meer wil weten, kan terecht op de website: >> www.progressionederland.nl <

Voor de minste der mijnen...

Over Diaconie en Caritas

In de Rooms-Katholieke Kerk gebruiken wij twee woorden om aan te geven wat de taak en opdracht van de Kerk is om mensen te helpen: **caritas en diaconie**.

Er zijn veel manieren van hulp; een schouderklopje, een compliment, een goed gesprek, een luisterend oor, een simpel gebaar. Maar de vorm van hulp waar caritas en diaconie naar verwijzen is meer materieel. Denk aan de woorden uit de brief van Jakobus: "Stel dat een broeder of zuster geen kleren heeft en niets om te eten, en iemand van u zou zeggen: 'Geluk ermee! Houd u warm en eet maar goed,' en hij zou niets doen om in hun stoffelijke nood te voorzien – wat heeft dat voor zin?" (Jak 2:15-17). De woorden verwijzen naar de kerkelijke hulp aan mensen in nood. Maar in de loop van de jaren zijn wij er ook achter gekomen dat alleen individuele hulp onvoldoende is. Als er geen vrede is, geen rechtvaardigheid, geen 'dienende' overheid, dan is het vaak dweilen met de kraan open.

Dat is ook een belangrijke reden dat in het jaar 1987 het woord caritas in de Nederlandse Katholieke Kerk werd vervangen door het woord **diaconie**. Wij hebben het geleend van onze protestantse broeders en zusters. In onze eigen traditie verwees het woord, maar dan geschreven als **diakonaat**, vooral naar de werkzaamheden van de gewijde diaken. Meer oog voor het structurele onrecht en een betere samenwerking in oecumene werd dus zo nagestreefd. Het heeft jaren geduurd voordat het woord diaconie ging leven in onze parochies.

En de tijd verstreek

En plotseling verschijnt dan weer dat oude katholieke woord: **caritas**. Natuurlijk hebben de laatste encyclieken van de Paus ermee te maken; Deus Caritas Est (2005) en Caritas in Veritate (2009). In beide encyclieken houdt de Paus een hartstochtelijk pleidooi voor de inzet voor de naaste en dus voor een rechtvaardige samenleving. Hij benoemt dat als een van de meest fundamentele opdrachten van de Kerk. Niks geen paternalistische armoedezorg, maar een gedegen analyse van de oorzaken van het onrecht en aanzetten voor het 'juiste' politieke en economische handelen, gekoppeld aan hulp aan de getroffen mensen. De Paus verankert zo het fundament van onze spiritualiteit, ons geloof, met één woord aan ons handelen. Naasteliefde leidt tot daden van liefde, lief-dadigheid, Caritas!

Er is meer. In diezelfde periode, eind jaren '80, toen wij het woord diaconie gingen gebruiken, verscheen er een studie van een Australische professor, John Collins. Het was een studie naar de oorsprong van het woord. Zijn conclusie: het woord diaconie betekent niet wat wij denken dat het betekent. Sindsdien is er in het wereldje van de diaconie/caritas een tijd van: 'vóór John Collins en een tijd ná John Collins. Diaconie werd altijd uitgelegd als: dienen; dienst aan de naaste, dienst aan de minste der mijnen. Het zou verwijzen naar de slavendienst van Jezus, als voorbeeld van de 'minste der mijnen', en voor de Kerk als dienst aan de Wereld. In het Nieuwe Testament valt al op dat het woord gebruikt wordt in talloze andere betekenissen. John Collins houdt een pleidooi om de betekenis van het woord te veranderen in: *bemiddeling*. Een diaken wordt dan ook meer gezien als een soort 'ambassadeur'. Iemand die bemid-

Naasteliefde leidt tot daden van liefde, lief-dadigheid.

Afbeelding: de Barmhartige Samaritaan door Han Wezelaar.

delt tussen verschillende werelden. Dan kan de wereld tussen armoede en rijkdom zijn. Maar daar het beperkt het zich niet toe.

En er is nog iets. In de hele Catholica wordt het woord caritas gebruikt, behalve.....in Nederland! Ga eens naar google en typ het volgende in: >> www.caritas.org. U komt op een website waar 162 katholieke hulporganisaties te vinden zijn. Het omvat bijna de hele wereld. Gezamenlijk vormen zij één van de grootste internationale hulporganisaties ter wereld. De Nederlandse Caritas wordt vertegenwoordigd door Cordaid. Een katholieke medefinancieringsorganisatie die vooral actief is in de Derde Wereld. U zult er niets vinden over de diocesaane of parochiële caritas. Alleen al in het bisdom Haarlem-Amsterdam zijn er 144 Parochiële Caritas Instellingen (PCI's), met naar schatting meer dan 500 vrijwilligers en een aanzienlijk gezamenlijk kapitaal. U zult ze trouwens ook niet vinden als u het woord diaconie gaat googlen. Waarom dan ook niet in Nederland het woord Caritas

gebruiken als wij verwijzen naar de hulpverlening vanuit de katholieke hoek? Katholieke hoek? Neem het Engels eens: Charity! Zelfs voor de jongere generaties een bekend woord.

Maakt het wat uit wat voor woord wij gebruiken? Ik denk van wel. Geloof zonder daden is waardeloos volgens Jakobus. Maar tegelijkertijd, als wij geen verhalen hebben bij onze daden, geen woorden, hoe maken wij dan een jongere generatie duidelijk wat ons beweegt? Waarom wij als Kerk ons belangeloos inzetten voor mensen zonder aanzien en status. Is het niet dat ieder van ons op een of andere manier geraakt is door een oneindige bron van liefde? Iets wat ons oproept om te kiezen voor een liefdevolle samenleving, mede tot stand komende door onze inzet, voor de 'minste der mijnen'. Samengevat in één woord: Caritas! <

Ernst Meyknecht, medewerker Diocesane Caritas bisdom Haarlem-Amsterdam

Na een wisselvallige zomer doet de herfst dit jaar al vroeg zijn intrede. Sommige blaadjes verkleuren al en waaien van de bomen. In veel parochies wordt in de oktobermaand de rozenkrans gebeden. Het mooie van de rozenkrans en gebedssnoeren in het algemeen is dat bijna iedere religie er wel een variant voor heeft en dat ze bij alle religies hetzelfde doel hebben: de concentratie verhogen bij het gebed en meditatie. Niet alleen katholieken, maar ook steeds meer protestanten en zelfs niet-gelovigen voelen een band met onze moeder Maria en willen meer van haar weten.

door Eleonora Hoekstra-Ros

De kledinginzameling voor Cordaid Mensen in Nood in de parochies van Amsterdam-Noord en Landsmeer was vorig jaar zo'n groot succes dat de vrijwilligers ook nu weer een kledinginzameling houden en wel begin november 2012. Kunt u echt niet wachten tot de komende inzameling dan kunt u contact opnemen met dhr. P. Roemer, tel. 020 6324102 na 19.00 uur, aldus staat te lezen in **parochieblad De Scheper van De Goede Herder te Landsmeer**.

In het **parochienieuws van de V.V.L. - parochie en de Magdalenaparochie** staat een soort gelijke oproep voor parochianen in Amsterdam-West. In het parochieblad wordt gevraagd alvast met de inzameling rekening te houden. Gedacht wordt naast goede draagbare kleding aan schoeisel, huishoudtextiel, gordijnen, lakens en dekens.

Het informatieblad van de **KRIJTBerg gemeenschap te Amsterdam** meldt dat er een Kerkmuseum is geopend in die stad aan de Plantage Middenlaan 52. Het is een klein museum met religieuze erfgoederen uit het van oorsprong R.-K. huis Bernardus. Met de opening van het museum geeft het zorgcentrum Sint Jacob duidelijk een identiteit af als Rooms-Katholieke zorgcentrum in Amsterdam. Er worden regelmatig wisseltonstellingen gehouden. Zo is er onder andere de kelk met pateen te zien die geschonken is door Adelaide, gravin Mercy Argenteau-van Brienen. Zij was de zuster van Jacob van Brienen die het financieel mogelijk maakte Sint Jacob in 1866 te bouwen. Het museum is open op dinsdagmiddag van 14.00 - 15.30

uur. Groepen kunnen op afspraak de tentoonstelling bezoeken.

Parochies samen sterker. In een glossy folder laten de kerken van Noord-Holland-noord en Texel zien dat zij voortaan de regiovorming **R.-K. Noordkop** zijn. Op de voorzijde staan foto's van de kerken met verwijzing naar hun plaats. De binnenzijde vertelt welke parochies de regio vormen en wel: O.L.Vrouw Praesentatie te Anna Paulowna, H.Joh.Evangelist te Breezand, H. Maria, Sterre der Zee te den Helder en Julianadorp, O.L.V. Visitatie te 't Zand en Callantsoog en R.K. Parochie Texel te Den Burg, De Cockdorp/Oudeschild/Oosterend. Verder is te lezen wie de mensen zijn van het pastoresteam en het doel van de regionalisering. De achterzijde verwijst naar de voortgang van de regionalisering en een overzichtje van wat reeds al samen gedaan wordt.

R.K. NOORDKOP

Parochianen van de **Emmausparochie te Uithoorn** hebben in hun vakantie "Maria in vele verschijningen" op verschillende plaatsen gefotografeerd, zoals achter in een kerk, boven een hoofdaltaar, op een hoekje van een straat en zelfs in de etalage van een rommelzaak. Al die verschijningen vertellen iets over wat Maria voor ons mensen wil zijn. De foto's waren in september jl. stof voor een gespreksavond om daarna tentoongesteld te worden in de dagkerk

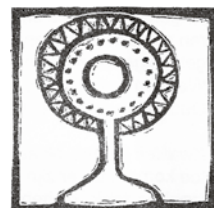
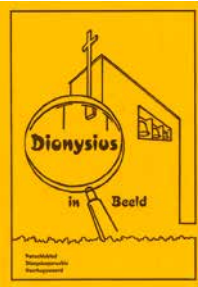
Emmaüs informatie

Een honderdtal parochianen van de **parochie St. Jan de Doper te Noord-Scharwoude** hebben als Romepelgrims een week lang de stad Rome bezocht en een bezoek gebracht aan Assisië. Verder hebben zij op bijzondere plekken in kapellen en kerken gezongen en de Eucharistie gevierd. De groep bood paus Benedictus XVI een vat zuurkool aan uit eigen streek. Naar verluidt heeft dit gerecht op tafel bij de paus gestaan. Later ontving de parochie een bedankbrief voor de zuurkool. Deze brief is ingelijst en hangt in de Mariakapel, alsmede een brief van de pauselijke zegen die zij ontvingen na afloop van de Eucharistieviering bij het graf van de apostel Petrus in de crypte van de Sint Pieter.

De pastorie van de **Dionysiusparochie in Heerhugowaard** wordt mede bewoond door een kater en twee poezen. Nelis, de kater, wil 's nachts wel eens buiten blijven. De slimme kater weet dat hij in de nacht van donderdag op vrijdag makkelijk naar binnen kan. Hij loopt dan mee met één van de nachtelijke aanbidders naar de aanbiddingskapel en blijft daar uren rustig liggen. Voor de parochiaan is dat geen probleem: de Heer is ook zijn Schepper. Soms miauwt hij, spint en maakt geluidjes. De parochiaan denkt echter wel: de kapel is toch voor **stille aanbidding!**

Het feit dat het 50 jaar geleden is dat het Tweede Vaticaans Concilie werd geopend is voor de **parochie van O.L.V. Tenhemelopneming te Vogelenzang** aanleiding om er aandacht te besteden. Zij willen in een bijeenkomst eens kijken wat het allemaal teweeg heeft gebracht in de kerk en hoe de grootste denkers achter het concilie met een zeer vooruitziende blik een kerk ontwierpen voor een tijd die nog moet komen.

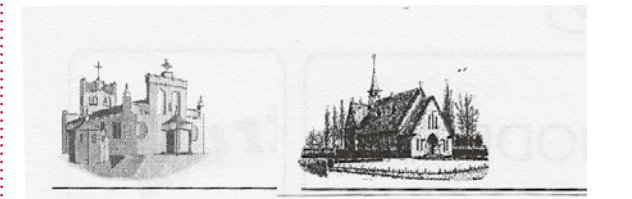

In het parochieblad **De brug van de St. Urbanuskerk** staat dat er vorig jaar zoveel belangstelling was voor de meditatieavonden dat er besloten is wederom met deze boeiende avonden door te gaan. Samen met de Amstelkerk te Ouderkerk aan de Amstel wordt er op woensdagavond een meditatieve bijeenkomst gehouden van een klein uur onder de noemer: "Op Adem komen" met telkens een andere invulling. Het programma loopt van 12 september 2012 - 6 februari 2013. Het zijn open avonden en ieder is welkom. Je hoeft je niet aan te melden en er is geen toegangsprijs.

Bij het tellen van het collectegeld, het kaarsengeld en andere contant geld op maandagmorgen in de parochie van de **Vredeskerk de Pijp te Amsterdam** keken de tellers heel verrast op. Tot hun verbazing zat er een "vijfje" van een staatslot uit de Staatsloterij, bij. Toen zij dit inwisselden viel er een prijsje op van € 1,50.

VREDESKLOK

De verkoopadressen van de Gerarduskalender voor 2013 zijn weer gepubliceerd in het **parochieblad van de R.-K. Parochie Nieuw-Vennep**. De kalender is met haar 93e editie uitgekomen. Het is een dagkalender van de paters Redemptoristen uit Wittem (L). In de kalender is wisselende ruimte voor gebed en Bijbellezing, maar ook voor uiteenlopende interessante wetenswaardigheden, kernachtige teksten, stellingen, puzzels, moppen enz. De prijs is € 5,95. De opbrengsten zijn bestemd voor de missie in Brazilië en Suriname. De kalender is in veel parochies te koop door een intekenlijst in te vullen. In 2013 komt de kalender nog één keer uit. Door de dalende verkoopcijfers wordt deze kalenderreeks beëindigd. Het thema in 2013 is: "Kijken met andere ogen" en daarin staat het werk van drie Indonesische kunstenaars centraal. Ook hier ligt in veel kerken een intekenlijst. Prijs € 8,-.

Een kompas voor de Kerk

Tweede Vaticaans Concilie, 1962-1965

Openingsgebed van het tweede Vaticaans Concilie

“Heilige Geest, gezonden door de Vader in de Naam van Jezus, die de Kerk bijstaat met uw aanwezigheid en haar onfeilbaar leidt, hernieuw in onze tijd, zoals voor een nieuw Pinksterfeest, uw wonderen en verleen aan de heilige Kerk die tot U bidt eendrachtig, met aandring, en met volharding, met Maria de moeder van Jezus, dat het koninkrijk van de goddelijke Redder zich zou uitbreiden, het koninkrijk van waarheid en gerechtigheid, van liefde en vrede.”

Het initiatief van de toenmalige paus Johannes XXIII om een concilie bijeen te roepen, verraste iedereen in de kerk, zelfs de eigen secretaris van de paus. De paus zei tot hem: *“Ik zie wat er zich in uw hoofd afspeelt. U zegt bij uzelf: de paus is te oud om zulk een avontuur te ondernemen. De paus is ook te oud om zulk een avontuur te ondernemen; maar, u bent te behoedzaam. Wanneer men meent een inspiratie van de heilige Geest ontvangen te hebben, moet men ze volgen. Wat daarna komt, valt niet meer onder onze verantwoordelijkheid”*¹.

'Aggiornamento'

Hiermee is meteen de toon van dit concilie gezet. Op 11 oktober a.s. is het 50 jaar geleden dat de toen 77-jarige paus Johannes XXIII het tweede Vaticaans Concilie opende in Rome. In zijn beroemde openingstoespraak riep de paus op tot 'aggiornamento', het bij de tijd brengen van de Kerk. Hij wilde dat de Kerk zich zou herbronnen, daardoor beter haar zending zou verstaan om zo beter in te kunnen spelen op de noden van de mensen. Paus Johannes XXIII stierf na de eerste zittingsperiode van het concilie. De volgende paus, Paulus VI, zette het concilie voort en besloot het concilie in 1965.

Rijkdom

De afgelopen tijd heb ik me verdiept in de geschiedenis en documenten van het concilie en ik ben verbaasd over de rijkdom die er in

deze documenten schuilt, ook voor onze tijd. Met name ben ik blij, dat de Kerk de roeping en zending van alle gedoopten in kerk en wereld benadrukt. Ik voel me daardoor gesterkt om mijn eigen taak en plek op te nemen in kerk en wereld. Ik ben blij dat de heilige Schrift zo'n centrale plaats binnen onze Kerk heeft gekregen en verlang ernaar dat ik hieruit mag putten en vele katholieken met mij. Ik ben trots op het stuk dat er wordt geschreven over de menselijke waardigheid, ik voel het appèl dat hiervan uitgaat op mij en voel met u de pijn, dat seksueel misbruik in onze Kerk voorkomt. De documenten van Vaticanum II zijn een oproep aan mij om met andere christenen en anders-denkenenden in dialoog te gaan, zonder daarbij de unieke positie van Jezus uit het oog te verliezen. Tenslotte ben ik dankbaar dat ik ook in de Nederlandse taal God kan loven en prijzen in de liturgie.

¹ L.J. Kardinaal Suenens, Terugblik & verwachting, Herinneringen van een kardinaal, Tielt: Lannoo, 1992, p. 61.

Betrouwbaar kompas

Natuurlijk weet ook ik, hoe het na het concilie “gestormd” heeft in onze Kerk en in de maatschappij en hoe de interpretaties over dit concilie voortduren tot op de dag van vandaag. Daarom is het goed ons opnieuw te verdiepen in de documenten van het concilie. Paus Benedictus XVI zegt hierover, dat dit *“een grote kracht kan zijn voor de steeds noodzakelijke vernieuwing van de Kerk”* (Porta Fidei, 2011, 5). Volgens paus Johannes Paulus II geeft het concilie ons *een betrouwbaar kompas* in het nieuwe millennium (Novo Millennium Inuente, 2001, 57).

In de volgende nummers van Samen Kerk willen we het over betekenis van het concilie hebben. Diverse auteurs zullen een aantal onderwerpen bespreken. We hopen dat dit u helpt meer inzicht te krijgen in de grote thema's van het concilie en helpt uw eigen geloof te verdiepen. <

Mirjam Spruit

Het tweede Vaticaans Concilie: wist u dat...

- het woord 'concilie' komt van 'concilium', dat 'vergadering' betekent;
- het concilie van 1962 tot 1965 heeft geduurd; telkens van september tot december vergaderden de bisschoppen in Rome;
- er ruim 2300 bisschoppen uit de hele wereld aanwezig waren;
- dit het eerste concilie was waar de media (radio en tv) bij aanwezig waren en daardoor wereldwijd in veel huiskamers kon binnenkomen;
- het concilie 16 documenten heeft afgekondigd, waaronder vier hoofddocumenten;
- er via >> www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl materiaal te vinden is met **werkvormen** om tijdens vier bijeenkomsten een aantal documenten van het tweede Vaticaans Concilie te bespreken in groepsverband, geleid door een pastorale kracht of goed gevormde vrijwilliger;
- mgr. Hendriks een **curcus** geeft van drie zaterdagochtenden (start op 3 november a.s.) op de Tiltenberg over het concilie, waarbij iedereen welkom is;
- er op vrijdag 12 april 2013 een **studiedag** gehouden wordt over het tweede Vaticaans Concilie voor de pastorale krachten in ons bisdom.

Geloven Nu deel 11 verschenen

Deel 11 van Geloven Nu, de bekende methode voor geloofsgesprek aan de hand van bijbelverhalen, is zojuist verschenen. De bijeenkomsten zijn opgebouwd in een informatief gedeelte, een bijbelstuk, gespreksvragen en een beeldmeditatie.

De rode draad dit jaar is 'verrassende wendingen': Kaänitische vrouw, Amos, familie, Psalm 139, het proces tegen Jezus, de profeet Jeremia, de gedaanteverandering op de berg. Elke bijeenkomst bevat informatie, een bijbelgedeelte, gespreksvragen en een beeldmeditatie. De achtste bijeenkomst gaat over de zeven Franse monniken die in 1996 omkwamen in Algerije, bekend van de film 'Des hommes et des dieux'. De delen van Geloven Nu zijn los van elkaar te gebruiken.

Voor meer informatie: >> www.adveniat.nl

De school en de parochie: hoe te werken aan een goede relatie?

“Hoe kun je nu vanuit de parochie(regio) een goede relatie ontwikkelen met de katholieke basisschool en/of middelbare school in de buurt?” Dat was één van de vragen die centraal stond tijdens een bijeenkomst van pastorale krachten uit dekenaat Haarlem op vrijdag 8 juni jl. John den Olden, bisschoppelijk gedelegeerde voor het onderwijs in ons bisdom, gaf een toelichting op de relatie tussen school en kerk/parochie en hoe deze relatie de afgelopen decennia veranderd is.

Maatschappelijk heeft de ontkerkelijking zich doorgezet met als gevolg dat veel jongeren geen vanzelfsprekende kerkelijke achtergrond meer hebben. Jongeren worden ouders en krijgen kinderen. En zo wordt van generatie op generatie de kerkelijke binding minder. In de jaren '90 kwam er ook een ontwikkeling van schaalvergroting op gang. De politiek wilde graag professionele schoolbesturen die verschillende scholen beheerden.

Nieuwe openheid

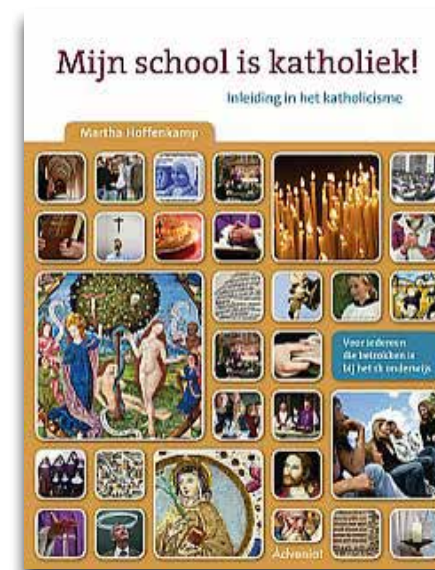
Betekenen deze ontwikkelingen nu dat de katholieke school niet meer katholiek is of dat de katholiciteit niet meer relevant wordt gevonden? “Nee”, zegt John den Olden, “het betekent eigenlijk alleen dat een vanzelfsprekendheid verdwenen is en dat hoeft niet per definitie verkeerd te zijn. Voor de PABO student van vroeger waren veel katholieke inhouden vanzelfsprekend. Voor de huidige PABO student zijn de meeste inhouden nieuw, maar je ziet wel een openheid en een persoonlijke belangstelling bij de studenten voor religieuze thema's”. De schoolpopulatie is veranderd. Niet alle leerlingen en docenten zijn nog katholiek en wanneer ze wel katho-

Tot eind jaren '50 was er in Nederland een nauwe band tussen de school en de parochie. De relatie was heel duidelijk. Bij de kerk stond een katholieke school. De leerkrachten en de leerlingen waren trouwe kerkgangers. De mensen van het schoolbestuur waren betrokken parochianen en dikwijls vormden zij ook het kerkbestuur. De pastoor gaf kwam regelmatig op school en verzorgde veelal de godsdienstlessen. Kortom: school en parochie waren duidelijk met elkaar verbonden.

Deze situatie is sinds de jaren '60 sneller dan men kon vermoeden verschoven. Er veranderde veel in de kerk. Parochianen gingen minder vaak naar de kerk en er groeide een diversiteit aan vieringen voor jongeren en gezinnen. Binnen de maatschappelijke en kerkelijke ontwikkelingen van de jaren '60 en '70 was het niet meer dan vanzelfsprekend dat ook de katholieke school zich verzelfstandigde van de kerk. De focus van de katholieke school verschoof van een parochieschool naar een open school, waar ieder kind welkom is.

liek zijn, zijn velen niet of nauwelijks kerk betrokken. Er moet dus gezocht worden naar een hernieuwde betekenis van de katholieke identiteit binnen de huidige maatschappelijke context. Schoolbesturen en scholen binnen het basisonderwijs worden hierbij ondersteund door identiteitsbegeleiders. De vraag is hoe je in deze situatie als parochie - zowel als pastorale kracht, betrokken ouders en parochianen - een goede relatie kunt opbouwen met de school in jouw buurt. Gelukkig zijn er de afgelopen jaren signalen van nieuwe openheid: bij schoolbesturen, schoolleiders (voorheen schooldirecteuren), docenten, ouders en kinderen.

Eén van de initiatieven die dat laat zien in de uitgave in 2011 van het boek *Mijn school is katholiek!* van Martha Hoffenkamp. Als docente schreef zij dit boek in eerste instantie voor haar collega's. Het CNV maakte de uitgave als boek mogelijk en inmiddels blijkt dat er in brede kring in Nederland grote belangstelling is voor het boek.

Persoonlijk contact

Met betrekking tot het contact tussen parochie en school, adviseert Den Olden in te steken op het persoonlijke contact: “Bel als pastorale kracht de schoollei-

der op en vraag om een gesprek met als insteek de open vraag: “Wat kunnen we voor elkaar betekenen?” Schoolbesturen zijn zelfstandige besturen, die gefinancierd worden vanuit de overheid om goed onderwijs te verzorgen. Ze bestaan in die zin los van de parochie. Aan de andere kant zijn ze geworteld binnen die zelfde brede traditie van het R.-K. geloof als de parochie in de buurt. Ouders die hun kinderen naar een katholieke school sturen, verwachten een zekere band met die traditie. Ook al zeggen ouders niets te geloven, dan nog bestaat er ergens een verwachting. Dit geworteld zijn bij dezelfde bron nodigt uit tot de vraag: “Wat kunnen we voor elkaar betekenen?” Als er wederzijdse openheid is na dit gesprek, is volgens John den Olden het beste startpunt een bezoek aan de kerk met een rondleiding: “Laat kinderen eens ervaren wat het is om in het huis van God te zijn.” Daarna kunnen vervolgstappen volgen, afhankelijk van de wensen en mogelijkheden van de school en de

parochie. Een mogelijkheid is bijvoorbeeld de vieringen van de school in de kerk te houden met de feestdagen. Er is volgens hem heel veel mogelijk, als je begint vanuit het persoonlijke contact en een persoonlijke belangstelling.

Rol van de ouders

Daarbij benadrukt Den Olden dat ouders ook een belangrijke rol kunnen spelen in de relatie tussen school en parochie. Niet altijd hoeft de pastorale kracht de contactpersoon te zijn, maar kunnen het ook ouders zijn. De ouders komen sowieso op school vanwege hun kinderen. Formeel kunnen ouders ook invloed uitoefenen op de identiteit van de school via onder andere de Medezeggenschapsraad (MR). Dit orgaan moet bijvoorbeeld het schoolplan goedkeuren en in dit schoolplan moet de school duidelijk maken hoe zij van plan is de identiteit vorm te geven. <

Mirjam Spruit

Heel de mens

Katholiek onderwijs:

- heeft oog voor God als Schepper en Verlosser en voor Zijn Koninkrijk;
- is gericht op de vorming van de gehele menselijke persoon;
- is onderwijs voor elke mens, met een bijzonder oog voor de zwakkeren;
- heeft oog voor gemeenschap.

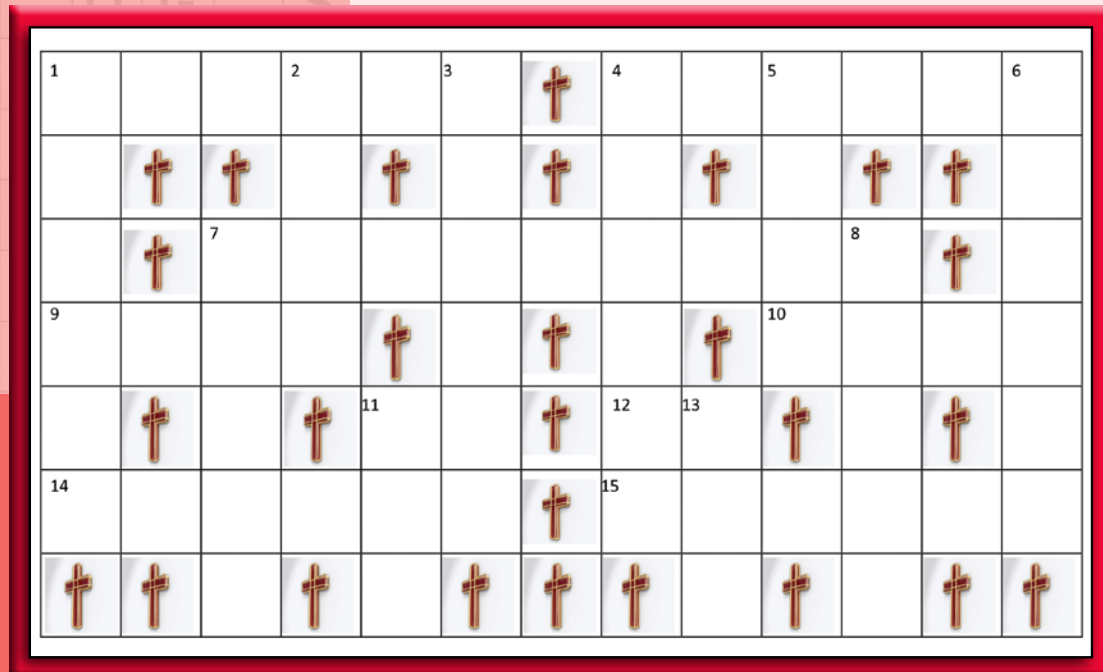
Uit: Beziel en zelfbewust, Beleidsnota van de Nederlandse bisschoppen over het onderwijs, 2002.

Tenslotte: katholiek onderwijs onderscheidt zich door het onderwijs op school te zien als een verlengde van de opvoeding. Katholiek onderwijs heeft de ontwikkeling van de *gehele* mens in het vizier: waartoe is het kind geroepen en hoe kan hij/zij zich zo goed mogelijk ontwikkelen? Laten we hopen en bidden dat er steeds meer bevlogen katholieken zijn die vanuit deze visie en vanuit hun eigen geloof een bijdrage willen leveren aan het katholiek onderwijs.

'n beetje crypto

Horizontaal

- 1. Daar uitladen? Dat staat niet vast
- 4. Begroeting van de dienst 7. Ze heeft veel dates gehad met Julius Caesar en Marcus Antonius 9. Die boom kan hard slaan
- 10. In Noorwegen moet een rund ook naar school 11. Met dit erbij heb je een ordelijke naam 12. Tegenwoordig wordt alles afgekort
- 14. Een politieman die geluidloos werkt
- 15. Universitair onderwijs voor grootmoeders? Hij gelooft het niet

Verticaal

- 1. Openbaar vervoer heeft een streepje voor
- 2. Een baby die je in de lucht ziet 3. Met deze beweging iemand voor de mal houden
- 4. Ben je met deze kleding altijd zwanger?
- 5. Een ronde betaalwijze 6. Dit drijft op zijn Brits in zee 7. Heeft het pauselijk hof toch een gevaarlijke uitstraling? 8. Met moeder op de droogvloer, daar word je kortademig van
- 11. Opgekropt voedsel 13. Zo lang kun je het bewaren

Uitslag zomerpuzzel

Puzzelredactie en jury van Samen Kerk danken u heel hartelijk voor alle inzendingen. De vakantie-puzzel is voor veel mensen een rustmoment. We ontvangen de oplossingen vanuit alle uithoeken van Nederland en soms vanuit het buitenland of het vakantieadres. De oplossingen gaan vergezeld van talloze goede (vakantie-)wensen. Het is hartverwarmend en daarvoor danken we u allen.

DE OPLOSSING van de Zomerpuzzel 2012: VAKANTIE VOOR EEN STEVIG EVENWICHT.

De winnaars feliciteren we van harte en ze ontvangen hun prijs thuis: B. Dieker, Amsterdam; M. de Jong, Aalsmeer; J. Zijp, Noord-Scharwoude; M.C.A. Mulder-Zonneveld, Heerhugowaard; E. Schoen-Hagen, Amstelveen; Chris Eeuwens, Uithoorn; D.M. Splinter, Amsterdam; G. Molenaar, Monnickendam; S. van der Velden, Kortenhoef; zr. Caecilia van Winkel, Hilversum. <

Petra Vermeer, Pers en publiciteit

Oplossing opsturen naar het redactiesecretariaat Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem

Oplossing mei 2012

Excuses dat in september de verkeerde oplossing bij de winnaars heeft gestaan.

Tien geboden voor het milieu

Verantwoordelijk beheerder van Gods schepping

Misschien tot verbazing van velen, heeft kardinaal Joseph Ratzinger zich de afgelopen jaren ontpopt tot de 'groene' paus Benedictus XVI. Ter gelegenheid van zijn inauguratie als paus sprak hij bijvoorbeeld over het milieu en over de aarde: "De schatten van de aarde dragen niet langer bij aan de bouw van Gods tuin, waar alle schepsels in kunnen leven, maar ze staan in dienst van exploitatie en vernietiging. De Kerk moet naar buiten treden, om de mensen uit de woestijn te leiden, naar vriendschap met Christus en naar de Ene die ons leven geeft, leven in overvloed."

Balans

Onlangs publiceerde de Pauselijke Raad voor Vrede en Gerechtigheid de 'Tien geboden voor het milieu'. De belangrijkste boodschap daarvan is dat de mensheid een verantwoordelijke beheerder moet zijn van Gods schepping. Mensen mogen de aarde gebruiken, niet misbruiken. Onderliggend is het idee dat al onze activiteiten moeten worden geleid door een balans tussen in standhouden en ontwikkelen, met het begrip dat de opbrengsten van de aarde met iedereen gedeeld moeten worden.

De Paus vraagt ons allemaal om door onze levensstijl een getuigenis én een richting te geven. Alles en iedereen is geschapen om God eer te bewijzen. Dat is wat de R.-K. milieuleer onderscheidt van de seculiere milieubeweging. Die heeft vaak kritiek op de christelijke milieuvisie omdat zij de mens centraal zou zetten. Het is echter God die centraal staat. En het is Gods liefde die ons de moed geeft dit immense werk aan te vatten en die ons de hoop geeft dat het uiteindelijk zijn beslag zal krijgen. <

Themamiddag

Op 20 oktober organiseert de Adventsactie in samenwerking met het Centrum voor de Sociale Leer van de Kerk een themamiddag over duurzaamheid. Meer informatie over het programma en aanmelding: via de website van de Adventsactie en het CSLK: >> www.cslk.nl Op de website van de Adventsactie vindt u een uitgebreidere versie van dit artikel. Daarin zijn ook de 'tien geboden voor het milieu' opgenomen. Kijk op: >> www.adventsactie.nl

Van God is de aarde en die haar bewonen

Psalm 24

Retraites in Het Julianaklooster, Heiloo

4 – 7 november: 'In de voetsporen van de Heilige Willibrord'

In het jaar 690 maakte de H. Willibrord, patroon van ons vaderland, vanuit Engeland de oversteek naar de Lage Landen om het evangelie te brengen. Wie was hij en wat was zijn geheim? Wat kunnen we van hem en zijn gezellen leren? Om het eigen geloof te verdiepen, meer te delen in de kracht van waaruit Willibrord leefde, diepe geborgenheid in Christus te ervaren en zelf met nieuw elan het geloof te kunnen brengen aan diegenen met wie wij het leven delen, wordt in Missionair Centrum 'Het Julianaklooster' van 5 tot 7 november de retraite georganiseerd: 'In de voetsporen van de Heilige Willibrord'. Deelnemers worden zondagavond 4 november verwelkomd.

19 – 22 december: 'De grote stilte'

In de donkere dagen ter voorbereiding op het Hoogfeest van Kerstmis zal Missionair Centrum 'Het Julianaklooster' bij O.L.V. ter Nood in diepe rust en stilte gekeerd zijn. Met retraitanten bereiden we ons meditatiev voor op de Stille Nacht, de Heilige Nacht, waarin de Verlosser geboren is.

Donderdagmorgen na het ontbijt gaat de stilte in en deze diepe stilte zal zaterdagmorgen tijdens het ontbijt weer verbroken worden. Uiteraard kunnen persoonlijke gesprekken plaatsvinden met de zuster(s), de pater en/of de rector die de meditatieve lezingen tijdens deze dagen zullen verzorgen. Ook voor deze dagen zijn de kosten per persoon all-in € 125,-.

Dagen op eigen initiatief

Voor degenen die gewoon enkele dagen willen genieten van al het goede dat O.L.V. ter Nood te bieden heeft, is er ook de mogelijkheid op eigen initiatief een privékamer te reserveren in het Missionair Centrum.

Meer informatie

Voor meer informatie en uitgebreider programmegevens, kunt u contact opnemen met Missionair Centrum 'Het Julianaklooster', telefoon 072 505 1288, website: www.onzelievevrouwternood.nl, e-mail: info@onzelievevrouwternood.nl

Inwijding Kerk van Prijedor

De eerste steen voor de nieuwe St. Jozefkerk van Prijedor werd gelegd op 19 maart 2004. In de oorlog van 1992-1995 was de oude kerk opgeblazen en in 2003 vond men het tijd worden dat er een nieuwe kerk zou komen... Het gemeentebestuur van Prijedor wilde eigenlijk een weg aanleggen over het terrein van de voormalige kerk. En om dat te voorkomen, vroeg het bisdom Banja Luka financiële hulp aan het bisdom Haarlem, zodat men in ieder geval alvast de fundamenteën zou kunnen leggen voor een nieuwe kerk. Het bisdom Haarlem schonk toen 100.000 euro en vroeg aan het kerkbestuur van Uitgeest of men een vriendschapsband wilde aangaan met de parochie in Prijedor. Zo ontstond de werkgroep "Help Prijedor op weg".

Langzaam maar zeker werd de kerk opgebouwd... Op 25 augustus jl. vond de inwijding van de kerk van Sveti Josipa plaats! Met negen mensen uit Uitgeest zijn we daarbij geweest... een dag om nooit te vergeten. De dankbaarheid en blijdschap van de mensen die erbij waren, maakte de inwijding tot één groot feest!

In de kerk waren veel genodigden, vertegenwoordigers van de regering, de gemeente en de andere kerken. Er werd prachtig gezongen. Iedereen zong alles mee, zonder boekje. En wat waren ze blij, die mensen die vaak nog in zeer grote armoede leven. Dat maakte nog de meeste indruk op ons. Daarom gaat de Prijedorgroep ook zeker door met hulp bieden aan pastoor Stojanovic en zijn parochianen. <

Ria Pijlman, Uitgeest

Antithesen tussen Wet en Evangelie

Als theoloog van de Faculteit Katholieke Theologie ben ik een bevoorrecht mens. Telkens komen er boeiende theologische projecten op mijn pad. Zo ook nu weer: stel een boek samen met 25 eeuwen theologie! Er bestaat al zoiets voor de filosofie en in een tijd dat studenten niet alle teksten meer zelf opzoeken, is dit een uitkomst. Maar welke teksten krijgen een plaats, welke niet? Dat levert een fascinerend debat met mijn mede-hoofdredacteur en met een grote groep deskundigen op. Wie er zeker wel in komt, dat is de grootste ketter uit de kerkgeschiedenis, Marcion. Een grotere vereerder van Christus is nauwelijks denkbaar en toch was hij eeuwenlang een gevaar voor de kerk! Hoe kan dat? Al vanaf de tweede eeuw werd hij tot de gevaarlijkste tegenstander van de kerk gerekend, temeer daar hij zelf een kerk stichtte compleet met ambten en celibaat. Misschien is zijn geest wel nooit geheel overwonnen. Zijn uitgangspunt dat het in het Oude Testament om een andere god gaat dan de Vader van Jezus Christus kan nog in veel preken worden gehoord. Marcion beschouwde zichzelf als een leerling van Paulus. Hij stelde een gereinigd Nieuw Testament samen waaruit hij alle joodse elementen verwijderde: van de evangeliën achtte hij alleen Lukas authentiek en ook die 'gereinigd'. Christus was voor hem allesbepalend, maar niet joods! Ik geef u maar gewoon een paar van zijn antithesen, dan kunt u zelf zien wat ik bedoel.

De Antithesen

O wonder boven wonder, verrukking, macht en verbazing is het dat over het evangelie niets gezegd kan worden, er niet over gedacht kan worden en het met niets kan worden vergeleken.

- I. De Demiurg (Schepper) was aan Adam en de volgende generaties bekend, maar de Vader van Christus is onbekend, zoals Christus zelf heeft gezegd: "Niemand kent de Vader behalve de Zoon".
- II. De Demiurg wist niet eens waar Adam was en riep daarom: "Waar ben je?" Christus kent echter zelfs de gedachten van de mensen.
- III. Jozua heeft met geweld en gruwelijkheid het land veroverd; Christus verbiedt echter elke geweld en predikt barmhartigheid en vrede.
- IV. De Demiurg maakte de blinde Izaak niet weer ziende, onze Heer, die goed is, opende vele blinden de ogen (Lk 7:21).
- V. De Demiurg gaf Mozes bij de Uittocht uit Egypte de opdracht: "Wees bereid, de lendenen omgord, de staf in de hand, de plunjezak op de schouder en neem het goud en zilver mee van de Egyptenaren mee" (Ex 11:10; 12:11).

Onze goede Heer echter sprak tot zijn leerlingen: "Draag geen schoenen aan de voeten, neem geen plunjezak, geen tweede kleed, geen kleingeld in de gordel!" (Lk 9:3).

- VI. De profeet van de Demiurg besteeg de berg toen het volk slag leverde en spreidde zijn handen uit naar god opdat die zoveel mogelijk mensen zou doden (Ex 17:8); onze goede Heer spreidde zijn handen uit (op het kruis), niet om de mensen te doden, maar om ze te verlossen.
- VII. In de Wet staat: "Oog om oog, tand om tand" (Ex 21:24), de goede Heer spreekt in het evangelie: "Als iemand je op de wang slaat, keer hem ook de andere toe" (Lk 6:29).
- VIII. De profeet van de Demiurg deed de zon stilstaan om zoveel mogelijk mensen te doden (Jozua 10:12), onze goede Heer spreekt: "laat de zon niet ondergaan over uw toorn" (Ef 4:26).
- IX. De Demiurg zegt: "Vervloekt is wie aan het hout is gehangen" (Deut 21:22 vgl Gal 3:13); Christus onderging daarentegen de kruisdood.
- X. In de Wet spreekt de Demiurg: "Je zult houden van degene die van jou houdt en je vijand haten" (Ps 139:21? Vgl Mt 5:43); onze goede Heer zegt daarentegen: "Heb uw vijanden lief en bid voor wie uw vervolgen" (Lk 6:27).
- XI. De Wet verbiedt een bloedvloeiende vrouw aan te raken (Lev 15:19); Christus raakt haar niet alleen aan, maar geneest haar ook (Lk 8:45).
- XII. Mozes staat de echtscheiding toe (Deut 24:1), Christus verbiedt het (Lk 16:18).
- XIII. Bij de Demiurg zijn straf en toevlucht beide in de onderwereld gelegen en wel voor degenen die gehoorzamen aan Wet en profeten; Christus daarentegen en de God tot wie hij behoort, hebben een hemels rustoord en een haven die de Demiurg nooit heeft verkondigd.

Adolf von Harnack (1851-1930) schreef in zijn standaardwerk over Marcion dat het begrijpelijk is dat de kerk Marcion fel heeft bestreden. Maar, voegde hij eraan toe: nu nog (in de jaren '20) het Oude Testament handhaven is het gevolg van religieuze en kerkelijke verlamming! Deze woorden kunnen worden verklaard vanuit Von Harnack's Lutheraanse liberaal-theologische achtergrond en zijn anti-Rooms sentiment. Maar dat deze woorden in dat tijdsgewricht in Duitsland al snel als anti-joodse hetze zouden klinken, kan nauwelijks worden betwijfeld: in 1939 werd het nazistische Instituut tot bestudering en verwijdering van de joodse invloed op het kerkelijk leven gesticht. <

Marcel Poorthuis

Wereld Jongeren Dagen

WJD

RIO

2013

juli 2013

Ide e fazei discípulos entre todas as nações

Ga en maak alle volkeren tot mijn discipelen

Mt 28:19

Ga mee naar Brazilië of volg het programma vanuit Nederland:

www.jongkatholiek.nl/wjd

JONG KATHOLIEK

Jongeren

Wereld jongerendagen alleen voor jongeren?

Bent u geen jongere meer? Misschien vraagt u het zich wel eens af: Al die berichten over de Wereld Jongerendagen, wat moet ik daarmee? U valt misschien wel buiten de leeftijdsgrens om mee te gaan, maar wellicht bent u wel geïnspireerd door het evenement. Het is natuurlijk een hoopvol teken voor de kerk dat dit uitbundige én intieme evenement iedere keer weer miljoenen jongeren trekt: het is het grootste jongeren-evenement ter wereld! Het kent een bepaalde aantrekkingskracht, ook voor jongeren die in eerste instantie niet zoveel met de kerk hebben. Zeker nu de Wereld Jongerendagen ver weg zullen zijn, is het voor veel jongeren een grote uitdaging mee te gaan. U kunt in ieder geval deze jongeren helpen de uitdaging samen aan te gaan. In een aantal parochies van ons bisdom zijn daar al heel mooie voorbeelden van te vinden. Zo is een jongere uit Heerhugowaard tegen beloning graven gaan schoonmaken, omdat enkele oudere parochianen niet meer in de mogelijkheid waren de graven van hun dierbare te onderhouden. Zo helpen de jongeren ouderen en andersom. Het levert vaak een mooie wisselwerking op. Misschien heeft u geen klusje, maar kent u iemand anders die wel wat hulp zou kunnen gebruiken. Help de jongeren of misschien wel uw kleinkind het bedrag bij elkaar te krijgen, door gebed, financiële ondersteuning en door betrokkenheid. Er zijn al vele jongeren die dankzij hun grootouders de WJD hebben meegemaakt. Wilt u een onbekende jongere sponsoren die financiële ondersteuning goed zou kunnen gebruiken? Dan kunt u een gift overmaken naar het bisdom op rekeningnummer: 43509 o.v.v. "Gift WJD Rio Solidariteitsactie".

Busvervoer naar Katholieke Jongerendag

Op zondag 4 november vindt in de Maaspoort in Den Bosch voor de vijfendertigste keer de Katholieke Jongerendag (KJD) plaats. Er is zowel een tiener- als een jongerenprogramma, waardoor jong (vanaf 12 jaar) en ouder (t/m 30 jaar) op deze dag een onvergetelijke ervaring kunnen hebben met verschillende artiesten, bands en sprekers. Net zoals andere jaren zet het bisdom weer twee bussen in die vanuit Noord-Holland met verschillende opstapplaatsen naar Den Bosch zullen rijden. Opstapplaatsen: Haarlem, Heerhugowaard, Hoofddorp, Hoorn, Kortenhoef en Schagen. Eventuele extra opstapplaats op aanvraag bespreekbaar. Kosten zijn € 30,- incl. toegangkaart KJD. Aanmelden voor 28 oktober 2012. Opgeven voor het busvervoer kan via de website: >> www.jongbisdomhaarlem.nl of een mail sturen naar: >> info@jongbisdomhaarlem.nl

agenda

- >> 10 oktober 2012
WJD Rio informatieavond
Langedijk
- >> 13 oktober 2012
Reünie tienerkamp Warder
- >> 26 oktober 2012
WJD Rio informatieavond
Volendam
- >> 4 november 2012
Katholieke Jongerendag,
Den Bosch
- >> 16-18 november 2012
DiaconAction
- >> 28 dec – 2 jan
Jongerenontmoeting Taizé
in Rome
- >> 19 januari 2013
Impulsdag Geloofsopbouw
in Heiloo
- >> 9 februari 2013
Trainingsdag I jongerenwerk
in Heiloo
- >> 2 maart 2013
Trainingsdag II jongerenwerk
in Heiloo
- >> 16 maart 2013
Stille Omgang in Amsterdam
- >> 24 maart 2013
Wereld JongerenDAG
- >> 6 april 2013
BAVO-dag voor vormelingen
in Haarlem
- >> 18 mei 2013
Diocesane vormselviering
in Heiloo
- >> 1 juni 2013
Nachtelijke aanbidding in
Langedijk
- >> 13-31 juli 2013
Wereld Jongerendagen in
Rio de Janeiro

Meer informatie:
www.jongbisdomhaarlem.nl

JONGEREN
pastoraat

Bisdom van Haarlem

Gespecialiseerd in begraafplaats werkzaamheden
 Grafdelven | Ruimen van graven | Individuele op- en herbegravingen | Grafkelders
 Verzamelgraf kelders | Urn muren en kelders | Uitbreiding en herinrichting
 Groenvoorziening | Padverharding | Restauratie en onderhoud grafmonumenten

De Hout 47, 1607 HB Hem | tel. 0228-544 484
 mob. 06-539 691 11 | info@begraafplaatservice.nl

Vreeker
Begraafplaatservice BV

WWW.BEGRAAFPLAATSSERVICE.NL

Omdat ieder vaarwel een bijzondere is...
 ...verdient ook u een bijzondere begeleiding.
 Capella is meer dan alleen begraven of cremieren.
 De begeleiding en zorgverlening vóór, tijdens en na de uitvaart zijn zondermeer de belangrijkste aspecten van Capella.
 Meedenken en meevoelen met de nabestaanden.
 Omdat ieder afscheid persoonlijk is.
Henny Stoop

CAPELLA
 uitvaartverzorging Heiloo e.o.

E.J. Potgieterweg 27 Heiloo • tel.: 072 532 0345

DE TILTENBERG
 Grootseminarie St. Willibrord
 Zilkerduinweg 375
 2114 AM Vogelenzang
 tel. 0252 345 345
 www.tiltenberg.org

Denk je erover priester te worden?

Kijk eens op www.tiltenberg.org
 of kom langs op De Tiltenberg!

Wilt u de priesteropleiding steunen? Uw gift is zeer welkom op rek.nr. 54 64 t.n.v. Het Grootseminarie

PRONK BOUWT MET MEERWAARDE

PRONK LEIDERS BV
 leidekwerk
 lood-, koper- en zinkwerk
 ladder- en klimhaken

Vakgroep Restauratie

Machinestraat 2, Postbus 20, 1749 ZG Warmenhuizen
 Telefoon (0226) 391374, fax (0226) 392032
 E-mail: info@pronkbouw.nl, website: www.pronkbouw.nl

Monumentenwacht Noord-Holland

Bouwkundige inspecties en adviezen aan particulieren, ondernemingen, stichtingen en overheden over monumentale gebouwen in Noord-Holland

- Beoordeling van offertes en prijsopgaven
- Bereikbaarheids- en veiligheidsplannen

info@monumentenwachtnoordholland.nl
 www.monumentenwachtnoordholland.nl

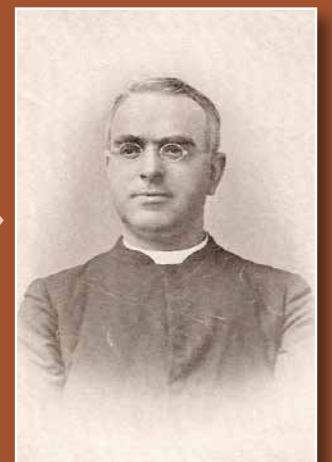
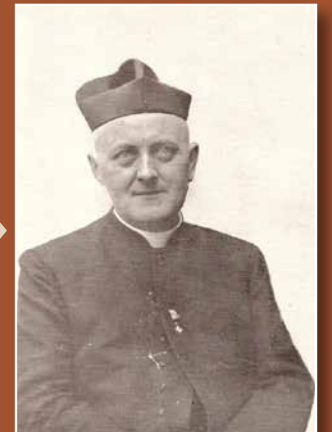
T: 075 6474588
 F: 075 6474593
 Veerdijk 32, 1531 MS Wormer
 Postbus 79, 1520 AB Wormerveer

Onbekende geschiedenis (65)

Er zijn op dit moment geen directe vragen vanuit "het veld", maar dat biedt wel de gelegenheid om opnieuw een tweetal foto's van onbekende priesters uit het bisschoppelijk archief te tonen. We zijn benieuwd of iemand deze geestelijken herkent. Stuur uw reactie naar Redactie Samen Kerk, t.a.v. dhr. Floor Twisk (archivaris), Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. Per e-mail kan ook via: >> ftwisk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Onbekende geschiedenis (64)

Naar aanleiding van de twee portretfoto's in het septembernummer van "Samen Kerk" is een viertal gelijklopende reacties binnengekomen met betrekking tot de linker foto. Het is de Zeereerwaarde Heer Hermanus Joannes Martinus Maria Alink. Hij werd geboren te Amsterdam op 10 januari 1886 en op 15 augustus 1910 met nog zestien anderen in Haarlem tot priester gewijd. Hij begon zijn geestelijke loopbaan als assistent van de parochie te Vogelenzang, maar werd al snel op 7 januari 1911 benoemd tot kapelaan te Waddinxveen. Ruim twee jaar later, op 6 september 1913, werd hij kapelaan van de parochie H.H. Petrus en Paulus te Den Helder. Op 31 oktober 1917 werd hij de eerste kapelaan van de nieuwe parochie Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen, eveneens te Den Helder. Dit duurde maar kort want op 13 juni 1918 werd hij benoemd tot Vlootarmoezenier, een taak die hij met veel verve volbracht en aanleiding was voor een Koninklijke Onderscheiding bij zijn afscheid van de Marine in 1934. Op 10 februari 1934, hij was toen 48 jaar oud, werd hij aangesteld als pastoor van de parochie Onze Lieve Vrouw van Altijddurende Bijstand (Chassékerk) te Amsterdam. Hier overleed hij op 16 mei 1947. Zijn uitvaart bracht meer mensen op de been dan dat er plaats voor was in de kerk. De eerste reactie kwam van dhr. Niek Bouwmeester uit Diemen, die vertelde nog misdienaar bij hem te zijn geweest. Daarna volgde dhr. Piet Vermaas uit Amsterdam, die hem omschreef als een zeer geliefde pastoor. De derde reactie kwam van dhr. W.M. ten Hacken uit Haarlem, die zich herinnerde dat de aalmoezenier dikwijls op visite kwam bij zijn familie in Den Helder. De meest uitgebreide informatie kwam van dhr. G.J. Beekman uit Amsterdam die pastoor Alink typeerde als een "bijzondere Herder". Hij schrijft dat de pastoor niet hield van veel versiering op of bij het altaar die de devotie kon afleiden. Het was een man van subtiele hintten. Toen de koster eens tijdens het wekelijkse Lof zonder een kniebuiging het altaar passeerde, werd hem na afloop gevraagd wanneer hij naar de dokter ging om zijn knie te laten nazien. Sindsdien liep de koster telkens achter het altaar om... We blijven hopen op de naam van de geestelijk op de rechterfoto.

Hebt u zelf een onbekende foto van een kerkelijke gebeurtenis of een priester, pater of zuster en wilt u er meer van te weten zien te komen, dan kunt u deze opsturen naar de redactie van Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. De foto ontvangt u zo spoedig mogelijk weer retour.

**UITVAARTVERZORGING
A. DE JONG**

sinds 1966 een vertrouwd gezicht
voor een uitvaart vanuit het bisdom

persoonlijke begeleiding vanuit een familiebedrijf

Alle persoonlijke en rituele wensen zijn mogelijk.

voor vrijblijvende inlichtingen: tel.: (020) 676 1337
Cliostraat 42, 1077 KJ Amsterdam, dejong@uitvaart.nl
www.amsterdamuitvaart.nl

lid van de BGNU

uitvaartverzekeringen

Cornelis J.M. van Leeuwen & Zoon
Meubelmaker en Binnenhuisontwerper
Belt 18 - 1777 HH - Hippolytushoef - Holland

Lectori Salutem,

*Meubelmakerij & Atelier maakt kerk- en
wereldlijke meubelen op maat, naar uw of ons
ontwerp, in alle houtsoorten en stijlen.*

*Eveneens reparatie en restauratie of
vermaken/aanpassen van bestaande
meubelen en antieke objecten.*

Voor brochures en/of telefonische informatie:

0227-59 3003 // 06 -12789090

DE GESTOLEN BRON VAN ARSACAL

Tekeningen en teksten: Marieke Waterlander

12 LUPE EN THOM ZIJN TIJDENS HUN VAKANTIE IN TUNESIË DOOR DE 5DE DIMENSIE GEVALLEN EN TERECHT GEKOMEN IN EEN DOR EN DROOG LAND, MAAR IN DE VERTE SCHITTERT EEN STAD ACHTER EEN MUUR. EEN OUDE MAN IN EEN PIJ BEGROET ZE EN VERTELT ZE DAT ZE IN ARSACAL ZIJN.

13 DAAR IN DE VERTE ACHTER DIE MUUR LIGT HEDON, DE STAD WAAR IEDEEREEN VERPLICHT GELUKKIG EN VOLMAAKT IS. EN WIE DAT NIET IS, TJA... DAAR WEEET NIEMAND HET FIJNE VAN. ZE ZEGGEN DAT JE DAN GEREGENEREERD WORDT. IN IEDER GEVAL BEPALEN DE BETWETERS DAAR ALLES EN ZIJ VERDELEN OOK DE MIDDELEN. IEDEEREEN DIE NUTTIG IS KRIJGT EEN TAAK IN HUN SYSTEEM EN HEEFT RECHT OP EEN PORTIE VAN DE MIDDELEN. ER WORDT OOK GEZORGD VOOR VERMAAK EN GELUK. DE MEESTEN ZIJN DAAR TEVREDEN MEE EN ANDERS... ? HIER BUITEN IS NIETS MEER. ZE HEBBEN HET WATER AFGESLOTEN EN TOEN GING ALLES DOOD.

14 VROEGER WAS DIT LAND VAN ARSACAL EEN MOOI EN VRUCHTBAAR LAND, MAAR NIET ALLES WAS PERFECT. DE MENSEN WAREN NIET ALTIJD GELUKKIG EN OOK NIET ALLEMAAL EVEN VOLMAAKT EN ER GEBEURDEN WEL EENS RAMPEN. MAAR TOCH HADDEN WE HET GOED. WE ZORGDEN VOOR ELKAAR EN HIEPEN ELKAAR ALS DAT NODIG WAS EN HET KWAM ALTIJD WEL WEER IN ORDE. MAAR SOMMIGEN, DE BETWETERS, VONDEN DAT NIET GOED GENOEG. ZIJ BOUWDEN HEDON EN NAMEN ALLES MEE. ZE SLOTEN HET WATER AF. ALLEEN DE WINNERS MOCHTEN MEE, DE LOOSERS NIET NATUURLIJK. WE ZIJN NOG MAAR MET WEINIGEN EN PROBEREN IN LEVEN TE BLIJVEN. ER ZIJN NOG WAT MODDERPOELTJES OVER EN IN DE STAD ZIJN OPSTANDIGEN DIE WEL EENS WAT NAAR BUITEN SMOKKELEN. MAAR DAT IS GEVAARLIJK, WANT DE EXTERNE VEILIGHEIDSDIENST CONTROLEERT STRENG.

15 ZE HOORDEN EEN ZWAAR GERONK EN VANACHTER EEN HEUVEL KWAM EEN SOORT PANTSERWAGEN TEVOORSCHIJN, WAARUIT BEWAPENDE SOLDATEN MET MASKERS KWAMEN.

16 HALT, WIE ZIJN JULLIE? JULLIE LIJKEN ME GEEN LOOSERS, DUS WAT DOEN JULLIE HIER? SMOKKELEN? NEEM ZE MEE!

17 LAAT ZE MET RUST, HET ZIJN VREEMDELINGEN, ZE HEBBEN NIETS TE MAKEN MET JULLIE OF MET ONS. LAAT ZE GAAN IN VREDE.

18 ZWIJG GRIEZEL! DE TIENERS GAAN MEE. DE BETWETERS BEPALEN WEL WAT ER MET ZE GEBEURT.

WORDT VERVOLGD...

